

HỌC VIỆN THÁNH GIUSE – DÒNG TÊN VIỆT NAM

Bộ môn: Luân Lý Nền Tảng

Giáo sư: Lm. Phanxicô Xaviê Nguyễn Thanh Hùng, S.J.

Đề Tài:

Thử nhìn cuộc chiến Nga – Ukraina dưới nhãn quan Luân Lý Kitô Giáo

Học viên:

Matthew Huỳnh Minh Thiện, S.J.

Tháng 05 năm 2022

Tóm tắt

Trong bài viết “*Thử nhìn cuộc chiến Nga – Ukraina dưới nhãn quan Luân Lý Kitô Giáo,*” dựa trên bối cảnh thực tế, và dựa trên nền tảng Luân Lý Công Giáo, bài viết khai triển nội dung chính yếu qua ba vấn đề vốn được xem như nguyên nhân cuộc chiến: (1) Sự kiêu ngạo của quyền lực biểu hiện qua việc lạm dụng quyền lực được trao để xúc phạm tha nhân; (2) Sử dụng tự do cách lệch lạc; (3) Thiếu trách nhiệm với những người láng giềng và cả cộng đồng Thế Giới. Những phân tích, suy tư trong bài viết về ba vấn đề được nêu nhằm cho thấy chính quyền Nga đã lấy ý hướng là bảo vệ an ninh quốc gia mà thực hiện chiến dịch quân sự tấn công Ukraina. Nói theo ngôn ngữ của bộ môn Luân Lý Công Giáo, chính quyền Nga đã lấy *ý hướng biện minh cho lối hành xử* của mình khi quyết định tấn công Ukraina. Nếu vậy, vấn đề ấy được nhìn như thế nào dưới lăng kính của Nền Luân Lý Công Giáo? Và những người chịu sự ràng buộc của Luân Lý Công Giáo cần phải hành xử ra sao trong cảnh huống tương tự? Đó là nội dung chính của bài viết.

Mục Lục

Dẫn Nhập	4
1. Nhìn nhận sự kiện.....	4
a. Ghi nhận sự kiện	4
b. Nguyên do từ đâu.....	5
2. Đánh giá nguyên do của cuộc chiến dưới nhãn quan Luân Lý Kitô Giáo	6
a. Sự kiêu ngạo của quyền lực	6
b. Sử dụng tự do cách lệch lạc	7
c. Phớt lờ trách nhiệm với cộng đồng nhân loại	9
3. Hướng đến sự liên đới của cộng đồng Thế Giới.....	10
Kết Luận	11
Tài Liệu Tham Khảo	13

Dẫn Nhập

Xã hội càng phát triển thì cũng kèm theo nhiều bất cập. Quốc gia nào cũng muốn phát triển trở vượt, và nghĩ rằng càng vượt trội thì vai trò cũng như vị thế trên Thế Giới của họ sẽ được công nhận. Điều này dẫn đến việc tranh giành quyền lực. Phải khẳng định rằng, việc tranh giành quyền ảnh hưởng trên trường quốc tế giữa các quốc gia luôn xảy ra. Hệ lụy của cuộc tranh giành này là chiến tranh, nơi mà quyền của kẻ mạnh là lấn áp kẻ yếu bất chấp mọi phản ứng của Thế Giới. Các quốc gia lớn mạnh về kinh tế, chính trị, khoa học kỹ thuật và công nghệ, quân sự... dường như xem mình là “đáng toàn năng” không hề bị bất cứ ràng buộc nào của các nguyên tắc luân lý. Họ muốn làm chủ con người cùng quốc gia của mình lẫn các quốc gia lân cận. Tuy nhiên, khi kẻ yếu thế ở trong tình trạng luôn bị sự đe dọa và tấn công của kẻ mạnh thì chắc hẳn sẽ có phản kháng. Một ví dụ cụ thể đang diễn ra trên Thế Giới đó là cuộc xâm lược Ukraina của cường quốc láng giềng Nga.

Từ cuộc xâm lược Ukraina mà nước Nga gọi là “chiến dịch quân sự đặc biệt”, dưới nhãn quan luân lý, người ta sẽ đặt vấn đề: Liệu rằng kẻ mạnh hay các nước lớn luôn có đặc quyền lấn áp kẻ yếu hay nước nhỏ không? Trong giới hạn, người viết trước tiên sẽ khái quát bối cảnh của sự kiện Nga tấn công Ukraina. Tiếp đến, người viết từng bước tìm hiểu quan điểm luân lý Kitô Giáo về cuộc chiến này. Sau cùng sẽ là điểm định hướng để hành xử trong tương quan nhằm gắn kết lại tương quan rạn nứt vì chiến tranh.

1. Nhìn nhận sự kiện

a. Ghi nhận sự kiện

Người ta cứ tưởng rằng từ năm 1989 khi mà khối Cộng Sản Đông Âu sụp đổ thì vùng phía Đông của Châu Âu sẽ không gặp lại cảnh bom đạn, quê hương bị tàn phá và gia đình bị chia cắt nữa. Thế nhưng, ở thế kỉ XXI này, con người không khỏi hoang mang trước những khủng hoảng và căng thẳng của cuộc chiến bất cân xứng giữa Nga và Ukraina.¹ Đây thực chất là một cuộc chiến giữa nước phát triển (nước lớn) với nước kém phát triển hơn (nước nhỏ). Người ta cũng có thể gọi đây là bức tranh tương phản giữa nước mang bản chất Chủ nghĩa Độc Tài đánh chiếm đất nước tự do. Sau gần 3 tháng kể từ ngày Nga nổ phát súng đầu tiên vào thủ đô Keiv của Ukraina, Văn Phòng Cao Ủy Nhân Quyền Liên Hiệp Quốc - The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) đã xác nhận 3.752 thường

---

¹ [Nhìn lại cuộc chiến Nga - Ukraine sau 1 tháng: Ba cuộc chiến 'bất cân xứng' - Tuổi Trẻ Online \(tuoitre.vn\)](#) (truy cập ngày 18/05/2022).
Bất cân xứng về: Quân sự - Thông tin – Kinh tế+Tài Chính.

dân đã thiệt mạng, 4.062 người bị thương ở Ukraina. Trong số đó, ít nhất 229 trẻ em đã chết và 424 em bị thương.² Con số người tị nạn tại các nước láng giềng của Ukraina đã lên đến trên 6,4 triệu người.³ Đó chỉ mới là những con số về người, còn những thiệt hại về vật chất và khí tài quân sự thì không hề nhỏ. Tất cả những thiệt hại đó, Ukraina phải gánh chịu.

Tuy nhiên, không chỉ Ukraina chịu những thiệt hại nặng nề, nhưng cả Nga và toàn Thế Giới đều chịu những ảnh hưởng từ cuộc chiến phi nghĩa này. Sự biến động của một hay hai quốc gia đều có ảnh hưởng đến mọi khía cạnh xã hội, kinh tế chính trị, tôn giáo, ... của toàn Thế Giới.

b. Nguyên do từ đâu

Có nhiều nguyên do mà báo chí hay các đánh giá của giới chính trị gia các nước đưa ra, ví dụ như: Nga muốn xây dựng lại đế chế như Liên Bang Xô Viết trước đây và không muốn Ukraina gia nhập NATO vì sợ nguy hại đến an ninh nước Nga, hay Ukraina chỉ là con cờ để Nga dần mặt khỏi NATO, v.v.⁴ Cách nào đó, người ta thấy được Nga đang muốn củng cố an ninh của nước mình bằng cách đánh đổi an ninh của nước khác.⁵ Với lý do nào đi chăng nữa, cách sâu xa chiến tranh vẫn luôn là *sự ganh đua quyền lực hay sự kiêu ngạo của quyền lực*. Sự kiêu ngạo của quyền lực thống trị này khởi đi từ cá nhân và cả tập thể bởi tính hiếu chiến, tự phụ tự tôn, không tôn trọng tha nhân. Tham vọng quyền lực ở cá nhân gây ra tính cạnh tranh, hơn thua, còn ở tập thể hay ở mức độ quốc gia thì dẫn đến chiến tranh, cả cá nhân và tập thể đều có sự liên đới trong quyền lực. Bên cạnh đó, yếu tố *tự do* cũng là một trong những điều mà các bên thực hành việc xâm chiếm hay tấn công nước khác thường hay nại đến và bất chấp các phản ứng của dư luận. Phải chăng tự do nghĩa là muốn làm gì thì làm? Thực tế là Nga đã lạm dụng quyền lực và tự do để xúc phạm đến quốc gia khác. Đây có thể được xem như là hành động *thiếu trách nhiệm* với tha nhân và Thế Giới. Trong khi mỗi người hiện hữu trong Thế Giới này đều phải có trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Thế Giới là ngôi nhà chung trở nên tốt đẹp hơn chứ không phải phá hủy hay làm xấu đi.

Như vậy, xét trên khía cạnh luân lý, chúng ta có thể đặt ra ba nguyên do dẫn đến hành động của Nga đánh chiếm Ukraina: (1) Sự kiêu của quyền lực biểu hiện qua việc lạm dụng quyền lực được trao để xúc phạm tha nhân; (2) Sử dụng tự do cách lệch lạc; (3) Thiếu trách

---

² Xảy ra từ ngày 24/2/2022.

Russia-Ukraine war: List of key events, day 84 | Russia-Ukraine war News | Al Jazeera (truy cập ngày 18/05/2022).

³ Situation Ukraine Refugee Situation (unhcr.org) (truy cập ngày 21/05/2022).

2022 Ukrainian refugee crisis - Wikipedia

⁴ Why has Russia invaded Ukraine and what does Putin want? - BBC News (truy cập ngày 23/05/2022).

⁵ Ngoại trưởng Nga nêu nguyên nhân cuộc khủng hoảng ở Ukraine | VOV.VN (truy cập ngày 23/05/2022).

nhiệm với những người láng giềng và cả cộng đồng Thế Giới. Tất cả những điều này nhằm cho thấy một điều rằng Nga đã lấy ý hướng biện minh cho lối hành xử của mình, nghĩa là chính quyền Nga đã lấy ý hướng là bảo vệ an ninh quốc gia mà thực hiện chiến dịch quân sự tấn công Ukraina. Đứng trước tình hình Nga tấn công Ukraina, quan điểm của Giáo Hội Công Giáo Rôma xét trên khía cạnh luân lý sẽ như thế nào.

2. Đánh giá nguyên do của cuộc chiến dưới nhãn quan Luân Lý Kitô Giáo

“Tất cả điều này là vô nhân! Hay đúng hơn, đó là một sự phạm thánh, vì chống lại sự thánh thiêng của sự sống con người, trên hết chống lại sự sống của những người không có khả năng tự vệ. Chúng ta không được quên: đây là một sự tàn ác, vô nhân và phạm thánh!”⁶ Đó là khẳng định của Đức Thánh Cha (ĐTC) Phanxicô sau Kinh Truyền Tin trưa ngày 20/03/2022. Rõ ràng rằng Giáo Hội Công Giáo không ủng hộ chiến tranh. Ngày 02/04/2022, ĐTC Phanxicô tiếp tục khẳng định cuộc chiến Nga-Ukraina là chiến tranh chứ không phải cái gọi là “chiến dịch quân sự đặc biệt” hay “giải trừ phát xít” nước láng giềng.⁷ Để rõ hơn lý do vì sao ĐTC đại diện cho Giáo Hội Công Giáo nói lên việc hoàn toàn không ủng hộ chiến tranh, người viết sẽ trình bày cách khái quát về các nguyên do được đưa ra trên đây qua cái nhìn của luân lý Kitô Giáo.

a. Sự kiêu ngạo của quyền lực

ĐTC Phanxicô đã gọi tên nhà lãnh đạo Nga là “kẻ chuyên quyền nào đó”⁸ để cho thấy nguồn gốc của cuộc chiến đến từ vấn đề sử dụng lệch lạc quyền lực quốc gia trao cho mình. Việc sử dụng quyền lực được trao không nhắm đến việc đem lại hòa bình và ích lợi cho xã hội thì hệ quả trái ngược đương nhiên sẽ xảy ra đó là bạo lực, chiến tranh và tham vọng muốn thống trị người khác.⁹ Đây là những yếu tố được xem là kết quả của sự hiện diện của dục vọng nơi con người vốn mang bản tính bị tổn thương bởi tội nguyên tổ. Adam và Eva đã bất tuân đối với mệnh lệnh của Thiên Chúa, đã từ chối sử dụng quyền được Thiên Chúa trao để cai quản vườn địa đàng. Thay vào đó, hai ông bà đã muốn vượt lên trên Thiên Chúa, họ muốn trở nên người trao quyền chứ không phải là người nhận quyền và thi hành quyền theo ý muốn của Thiên Chúa. Theo thánh Âu-tinh, khởi đi từ sự bất tuân của Adam và Eva mà tội đã chạm tới tất cả nhân loại, vì nhân loại phạm tội trong hai ông bà.¹⁰

---

⁶ ĐTC Phanxicô: Chiến tranh xâm lược Ucraina là vô nhân và phạm thánh - Vatican News (truy cập ngày 23/05/2022).

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ Gaudium et Spes 83-85.

¹⁰ Nguyễn Tiến Dung, *Nguyên Tội-Án Sùng và sự công chính hóa*, (Lưu hành Nội Bộ, 2021), 33.

Qua hình ảnh cuộc chiến tranh Nga-Ukraina, người ta nhận thấy tham vọng muốn trở nên “người trao quyền” của Nga. Chính tư tưởng sai lạc này đã dẫn đến việc Nga phá vỡ giao ước tình yêu, mối dây liên kết giữa con người với Thiên Chúa, cụ thể qua việc cố ý gây đổ vỡ tương quan giữa hai đất nước, giữa con người với nhau. Sự đổ vỡ trong cuộc chiến này cho thấy một sự bất bình đẳng, là biểu hiện của sự kêu ngao và hà tiện (hay ích kỷ)¹¹ của chính quyền Nga vốn cho mình là người có quyền trên quốc gia và lãnh thổ của người khác. Nga đã kêu ngao, đã tự nâng mình lên một cách lệch lạc khi từ bỏ nguyên lý tình yêu mà Thiên Chúa đã đặt để trong trật tự của Thế Giới kể từ khi tạo dựng. Nói cách khác, Nga đã tự tạo nên một nguyên lý cho riêng mình. Sự kêu ngao cũng đi kèm với sự hà tiện mà thánh Phaolô nhắc đến trong 1Tm 6,10. “Hà tiện cũng là một gương mặt khác của kiêu ngao, vì người hà tiện thì luôn muốn đem về cho mình tất cả”¹² chứ không muốn làm điều tốt lành cho tha nhân. Như vậy, kiêu ngao thì từ chối Thiên Chúa, và hà tiện thì từ chối tha nhân, từ chối yêu người khác như yêu chính mình.¹³

Vì Thế Giới luôn có mối liên hệ mật thiết với nhau nên hậu quả của hành động lạm dụng quyền lực với căn nguyên là sự kiêu ngao và hà tiện của chính quyền Nga đã gây đổ vỡ tương quan: với Thiên Chúa, với tha nhân (trực tiếp là Ukraina), với Thế Giới, và với chính mình (chính nước Nga, chính mỗi nhà lãnh đạo của Nga). Tất cả những đổ vỡ này diễn tả một thực trạng là con người đã thực sự phạm tội qua việc thực hiện sự dữ, cúi đầu trước tội lỗi. Vì thế, Giáo Hội Công Giáo khẳng định sự dữ và tội lỗi không đến từ Thiên Chúa, nhưng đến từ con người, từ ý chí tự do mà Thiên Chúa ban cho con người để chọn lựa hướng thiện hay chiều theo sự dữ mà phạm tội.

b. Sử dụng tự do cách lệch lạc

Kể từ khi dựng nên con người, Thiên Chúa đã ban cho con người tự do để đáp trả tình yêu của Ngài. Như thế, tự do bắt nguồn từ Thiên Chúa, là khả năng của lý trí và ý chí để hành động quy hướng về Thiên Chúa.¹⁴ Con người chỉ thực sự phát triển và trưởng thành trong sự tự do khi hành thiện và thực thi chân lý. Sự tự do làm cho con người trở thành chủ thể luân lý với hành vi nhân linh trong sự chọn lựa theo lý trí và phán đoán của lương tâm dưới ánh sáng của Chúa Thánh Thần.¹⁵ Tuy nhiên, thay vì sử dụng tự do có trách nhiệm để đáp trả tình yêu

---

¹¹ Richard M. Gula, *Reason Informed by Faith: Foundations of Christian Morality* (New York: Paulist Press, 1989), 101.

¹² Nguyễn Tiến Dung, 40.

¹³ Ibid.

¹⁴ GLHTCG 1731; Gaudium et Spes 17.

¹⁵ GLHTCG 1749.

của Thiên Chúa qua tha nhân thì con người, trên thực tế, ngay từ thời đầu của lịch sử nhân loại, đã chọn sự dữ, nên đã đánh mất tự do thật sự. Từ đó, do con người không hiểu ý nghĩa thực sự của tự do, bị giới hạn bởi thân phận vốn bị tổn thương bởi bản tính con người nên dẫn đến việc hành xử không hợp luân lý. Và từ đó, con người đã không sử dụng lý trí và ý chí tự do được ban tặng bởi Thiên Chúa một cách đúng đắn để điều khiển bản năng của mình nhằm đạt đến cứu cánh và hoàn tất lý tưởng: Mến Chúa và yêu người.¹⁶

Việc Nga tấn công Ukraina được xem là một hành vi phạm đến luân lý của những con người vốn là thụ tạo của Thiên Chúa với đầy đủ lý trí, ý chí và lương tâm. Mục tiêu của Nga là thực hiện thành công “chiến dịch quân sự đặc biệt” trên lãnh thổ của Ukraina thành công chỉ trong vòng ba ngày. Đó là một hành động có tính toán và ý định rõ ràng. Chính quyền Nga muốn công việc của họ có những kết quả cụ thể. Dĩ nhiên, Giáo Hội Công Giáo không bao giờ ủng hộ chiến tranh vì nó luôn đem đến sự chết chóc, tàn phá và đau khổ.¹⁷ Như vậy, người ta sẽ đặt vấn đề là chính quyền Nga có quyền sử dụng sức mạnh chính trị, quân sự và kinh tế cách ích kỷ hay không? Vì trong cuộc chiến này, người ta nhận ra rằng lợi ích cuộc chiến mong muốn đạt được chỉ dành cho một số ít người, nhưng hàng triệu con người bị tước đoạt quyền làm người và nơi sinh sống. Với những thực tế đau thương mà Ukraina đang phải gánh chịu thì có thể nói rằng chính quyền Nga đã thực hiện một “hành vi xấu tự thân” (*intrinsece Malum in se*)¹⁸ vì cố ý giết người khi ném bom vào khu dân cư, bệnh viện, nhà thờ,... nơi đó có những người vô tội. “Mọi hành động hiếu chiến nhằm tiêu diệt bừa bãi toàn bộ một thành phố hay một lãnh thổ rộng lớn cùng với dân cư ở đó là một tội ác chống lại Thiên Chúa và chống lại con người, vì vậy phải cực lực và không ngần ngại lên án tội ác đó.”¹⁹ Nga có tự do với ý hướng, với hoàn cảnh trong việc xác định hướng đi, trong chọn lựa tấn công hay tìm một giải pháp khác để có thể giải quyết những vấn đề với Ukraina mà không gây ra cái chết và đổ vỡ.

Như vậy, kinh nghiệm sử dụng tự do sẽ là một sức mạnh để tạo ra khủng hoảng luân lý, đem lại hậu quả chết chóc và đau khổ nếu nó được hiểu theo nghĩa lệch lạc. Ở đây, sự lệch lạc được biểu hiện qua việc chọn lựa và thực thi hành vi luân lý cả trong hành động lẫn trong ý hướng. Để tránh sự lệch lạc khi hiểu và sử dụng tự do, theo luân lý Kitô Giáo, thì con người cần tuân theo ý muốn của Thiên Chúa với một lương tâm ngay thẳng, ý chí và lý trí không

---

¹⁶ Leo O'Donovan (ed.), *A World of Grace: An Introduction to the Themes and Foundations of Karl Rahner's Theology* (Washington, D.C: Georgetown University Press, 1995), 169-184.

¹⁷ *Gaudium et Spes* 79-82.

¹⁸ Trần Như Ý-Lan, *Dẫn Nhập Luân Lý Y-Sinh Học Công Giáo* (Đại chủng viện Thánh Giuse: Lưu hành Nội Bộ, 2020), 324.

¹⁹ *Gaudium et Spes* 80.

thiên lệch. Một khi theo ý riêng mình thì con người không còn tự do, nghĩa là họ đánh mất tự do vì hành động trái ý Thiên Chúa qua việc xúc phạm và thiếu trách nhiệm với tha nhân.

c. Phớt lờ trách nhiệm với cộng đồng nhân loại

Thiên Chúa dựng nên con người, trao quyền quản lý và chăm sóc Thế Giới, ban tự do để con người sống có trách nhiệm với nhau và với mọi thụ tạo khác. Vì con người là thụ tạo và là hình ảnh của Thiên Chúa nên con người luôn sống trong tương quan với tha nhân và với toàn thể vũ trụ, và qua tương quan ấy mà con người được lớn lên, được phát triển. Một điều minh nhiên rằng, con người không thể hiện hữu mà không có tương quan. Điều đó có nghĩa là họ luôn hiện hữu trong sự lệ thuộc lẫn nhau, trong thời gian và không gian lịch sử. Emmanuel Levinas (1905-1995), nhà Triết học đạo đức đã khẳng định rằng mỗi người phải có trách nhiệm với và cho tha nhân. Nền luân lý Kitô Giáo không chỉ đề cập đến tri thức, tự do nhưng còn nhấn mạnh đến trách nhiệm, xét như là một cách thể diễn tả hay đáp trả tình yêu của Thiên Chúa qua người khác. Vì thế, trách nhiệm là trung tâm của đời sống luân lý Kitô Giáo.²⁰

Trong cuộc chiến này, dường như chính quyền Nga không muốn hay cố ý phớt lờ đi sự đòi buộc của luân lý, nghĩa là phải nhận lãnh các trách nhiệm với Thế Giới,²¹ cụ thể là với Ukraina và chính người Nga. Richard Gula (1947 -) cho rằng nếu trách nhiệm đánh dấu phẩm chất và lối sống có đạo đức, có luân lý của một người, thì tội lỗi là biểu hiện của người cố tình né tránh trách nhiệm.²² Trong vai trò là những nhà lãnh đạo quốc gia, xét như là một cộng đồng chính trị với những con người hiện hữu trọn cả nhân vị, họ bị đòi buộc phải luôn luôn hành động trong trật tự luân lý để hoạt động có hiệu quả, để mưu cầu công ích. Điều đó hiển nhiên cho thấy trách nhiệm, thể giá và quyền lực của những người lãnh đạo cộng đồng.²³ Rõ ràng rằng, hành động chiến tranh, phá hủy và giết người, không mưu cầu công ích thì đồng nghĩa với việc né tránh, thiếu trách nhiệm. Điều này sẽ hạ phẩm giá và vị thế của những người được giao trách nhiệm lãnh đạo.

Giáo Hội ca ngợi và quý trọng việc làm của những người đang dấn thân lo việc quốc gia và tự nguyện gánh vác trách nhiệm nặng nề đó để phục vụ con người. Nhưng đồng thời, Giáo Hội cũng lên án sự cai trị độc tài và bạo quyền. Công Đồng Vaticanô II, mời gọi mọi người hướng đến tinh thần cao thượng và trung kiên chứ không hẹp hòi ích kỷ, nghĩa là biết

---

²⁰ Richard M. Gula, *Reason Informed by Faith: Foundations of Christian Morality* (New York: Paulist Press, 1989), 90.

²¹ *Gaudium et Spes* 74.

²² Richard M. Gula, *Reason Informed by Faith: Foundations of Christian Morality* (New York: Paulist Press, 1989), 90.

²³ *Gaudium et Spes* 74.

quan tâm đến lợi ích của toàn thể gia đình nhân loại, một gia đình được liên kết bằng nhiều ràng buộc giữa chủng tộc và quốc gia. Do đó, để cho thảm trạng không xảy ra, Giáo Hội tha thiết kêu gọi mọi người, nhất là những nhà cầm quyền các quốc gia cũng như những vị chỉ huy quân sự, hãy luôn luôn cân nhắc trách nhiệm lớn lao của mình trước mặt Thiên Chúa và toàn thể nhân loại.²⁴

3. Hướng đến sự liên đới của cộng đồng Thế Giới

Sự hiện hữu của con người trong Thế Giới này luôn trong mối tương quan nên không thể không có sự liên đới, gắn kết với nhau trong mọi hoạt động. Đức tin Kitô Giáo đã cho thấy sự gắn kết của nhân loại với nhau qua Mầu Nhiệm Nhập Thể của Ngôi Hai Thiên Chúa. Con Thiên Chúa đã trở nên con người, kết hợp với bản tính nhân loại để qua cái chết và Phục sinh của Ngài con người được thông phần vào Thân Mình của Chúa. Nhờ vậy, tất cả chúng ta được trở nên những chi thể của Thân Mình Người (x. 1 Cr 12,27), “vì mỗi người đều là chi thể của nhau” (Rm 12,5).²⁵ Thế nên, nơi mọi quốc gia trên địa cầu, chỉ có một đoàn dân duy nhất của Thiên Chúa, gồm những người được kết nạp từ muôn dân nước để trở thành công dân của một vương quốc không thuộc về thế gian nhưng thuộc thiên quốc.²⁶ Các tài liệu của Công Đồng Vaticanô II không ngừng nhấn đến tình liên đới này khi khẳng định sự liên hệ mật thiết giữa Giáo Hội với toàn thể gia đình nhân loại. “Thật vậy, đây là cộng đồng gồm những con người được quy tụ trong Chúa Kitô, được Chúa Thánh Thần hướng dẫn trong cuộc lữ hành về Nước Cha và đã đón nhận Tin Mừng cứu rỗi được trao ban cho mọi người. Vì thế, cộng đồng này thực sự cảm nghiệm được mối dây liên kết mật thiết với con người và lịch sử nhân loại.”²⁷

Giáo Hội không những cho tín hữu nhận biết Thiên Chúa là nguồn gốc của mối dây liên đới nhưng còn sống và mời gọi mọi người sống tình liên đới như là căn tính của mỗi người vì là chi thể của Đức Kitô. Tình liên đới sẽ nối kết nhân loại với nhau trong Đức Kitô và đó là ý nghĩa đích thực của đời sống con người (Ad Gentes 11). Mỗi người phải có trách nhiệm liên kết với mọi người xung quanh bằng thái độ tôn trọng và yêu thương. Như vậy, Giáo Hội muốn cho tín hữu cũng như mọi người biết rằng tình liên đới trong bối cảnh Thế Giới hôm nay sẽ là một dấu chỉ thời đại.²⁸ Tình liên đới giữa các cá nhân, quốc gia, tôn giáo và mọi lãnh vực trong cuộc sống để thực sự là một dấu chỉ thời đại thì trước hết đòi hỏi mỗi người hãy tự tra vấn chính mình, phải định hướng cho đúng sức mạnh do mình tạo nên, những năng lực có thể đề

---

²⁴ Gaudium et Spes 75, 80.

²⁵ Lumen Gentium 7; Gaudium et Spes 22, 32.

²⁶ Lumen Gentium 13.

²⁷ Gaudium et Spes 1.

²⁸ Apostolicam Actuositatem 14; Gaudium et Spes 9.

bep hay phục vụ cho công ích. Vì thế, việc tạo nên sự liên đới không chỉ là trách nhiệm của Giáo Hội nhưng là đòi buộc cho mỗi người. Nghĩa là mỗi cá nhân phải làm cho sự liên đới đó trở thành một khát vọng chân thành và thiết thực về tình huynh đệ thay vì chiến tranh, hận thù, chết chóc và phá hủy.

Tuy nhiên, việc khơi lên tình liên đới không phải là điều dễ dàng trong bối cảnh đang xảy xung đột. Thế nên, cần có sự đối thoại để mời gọi sự cộng tác như là một cách thể bày tỏ cũng như giúp tạo ý thức về tình liên đới.²⁹ Tình liên đới thì đòi buộc mỗi người phải loại trừ chủ trương luân lý duy cá nhân nhưng thay vào đó là tinh thần trách nhiệm và thái độ tham gia với cộng đồng mà mình là thành viên.³⁰ Chính tinh thần trách nhiệm và thái độ tham gia vào tình liên đới sẽ làm cho Thế Giới hoạt động trong tình yêu, trong sự hợp tác và hiệp thông với mọi niềm vui hay nỗi buồn của nhau. Đức Thánh Giáo Hoàng Gioan Phaolô II đã nói trong Thông điệp *Sollicitudo Rei Socialis (Quan tâm đến vấn đề xã hội)* ngày 30/12/1987 về tình liên đới này như là một nhân đức, một thái độ luân lý và xã hội: “liên đới không phải là một mối đồng cảm mơ hồ hay xúc động hời hợt trước những đau khổ của bao người xa gần. Ngược lại, đó là quyết tâm chắc chắn và bền vững lo cho công ích, nghĩa là cho ích lợi của tất cả và của từng người, bởi vì tất cả chúng ta đều thực sự có trách nhiệm về mọi người.”³¹ Quả vậy, tình liên đới giúp mỗi người nhìn thấy người khác là một nhân vị, dân tộc hay quốc gia không phải là một đối tượng hay một công cụ để sử dụng hay xúc phạm. Thế nên, “vượt lên trên mọi hình thức chủ nghĩa đế quốc và ý muốn bành vực chủ quyền quốc gia, các nước giàu mạnh nhất phải ý thức được trách nhiệm luân lý đối với các nước khác, để có thể thiết lập một quan hệ quốc tế đích thực, với nguyên tắc: “mọi dân tộc đều bình đẳng, các sự khác biệt hợp pháp của mỗi dân tộc phải được tôn trọng.”³²

Kết Luận

Chiến tranh là một trong những sự thực lịch sử mà thời nào nhân loại cũng gặp phải. Khi xã hội loài người chưa tiến bộ thì chiến tranh đã xuất hiện. Khi loài người bắt đầu văn minh, phát triển thì chiến tranh cũng không bớt. Cho dù ở chế độ dân chủ hay chế độ nào đi chăng nữa thì cho đến hiện tại, lịch sử loài người vẫn luôn ghi nhận chiến tranh. Khởi nguồn của chiến tranh cách nào đó đến từ sự kiêu ngạo, thiếu trách nhiệm của những con người được trao quyền quản trị dân tộc và quốc gia mình. Cũng chính từ sự kiêu ngạo và thiếu trách nhiệm

---

²⁹ Gaudium et Spes 85,90.

³⁰ Ibid., 31.

³¹ Sollicitudo Rei Socialis 38.

³² Ibid., 39.

trong việc sử dụng quyền lực đã kéo theo nhiều suy nghĩ và hành động lệch lạc. Hệ quả là thù hận, chết chóc, phi nhân. Cuộc cuộc tấn công của Nga đối với Ukraina rõ ràng là điều không thể chấp nhận được. Tuy nhiên, người ta không thể dùng chiến tranh để đáp lại chiến tranh.

Giáo Hội Công Giáo không bao giờ ủng hộ chiến tranh. Với chiến tranh, nhân loại chỉ có mất mát, đau thương và đổ vỡ. Cách rõ ràng, chiến tranh không chỉ là chống lại Thiên luật, mà còn chống lại con người, sâu xa hơn là chống lại Thiên Chúa, vì con người là hình ảnh của Thiên Chúa. Hành động chống lại ấy diễn tả một thực trạng là con người dùng ý chí tự do để từ chối tình yêu Thiên Chúa trao ban thay vì phải đáp trả tình yêu ấy qua tha nhân. Nền luân lý Kitô Giáo kêu gọi tín hữu cách riêng và nhân loại quay về với sự hiện hữu đích thực của mình chính là *hình ảnh của Thiên Chúa*.

Khi mỗi người nhận thấy nơi mình hình ảnh của Thiên Chúa vốn là hình ảnh sống động của tình yêu, Đấng giàu Lòng Thương Xót, khi ấy con người được mời gọi hoán cải, để từ thái độ hóa cải này hướng đến trách nhiệm liên đới với nhau trong cùng một gia đình nhân loại. Từ đó, mỗi người đều cùng nhau tra vấn chính mình, cùng nhau đặt lại các vấn đề: *Tôi là ai? Tôi phải trở nên người như thế nào? và Bản phận của tôi là gì?* Với vai trò là một tín hữu thì tôi phải trở nên người môn đệ của Chúa và có trách nhiệm liên đới, yêu thương người lân cận như chính tôi. Thiên Chúa không phân chia chúng ta là người tốt hay kẻ xấu, bạn bè hay kẻ thù. Đối với Chúa, tôi và tha nhân đều là chi thể của Ngài. Một chi thể đau thì toàn thân cũng đau. Thật vậy, chỉ trong mối tương mật thiết với Thiên Chúa, vốn là cứu cánh của luân lý Kitô Giáo, thì con người mới giải quyết được các xung đột.

Tài Liệu Tham Khảo

O'Donovan, Leo. *A World of Grace: An Introduction to the Themes and Foundations of Karl Rahner's Theology*. Washington, D.C: Georgetown University Press, 1995.

Gula, Richard M. *Reason Informed by Faith: Foundations of Christian Morality*. New York: Paulist Press, 1989.

Keenan, James F. *Moral Wisdom: Lessons and Texts from the Catholic Tradition*. Second Edition. Lanham. Md.: Rowman & Littlefield Publishers, 2010.

Curran, Charles E. *The Development of Moral Theology: Five Strands. Moral Traditions Series*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2013.

Nguyễn Tiến Dũng. *Nguyên Tội-Án Sủng và sự công chính hóa*. Lưu hành Nội Bộ, 2021.

Trần Như Ý-Lan. *Dẫn Nhập Luân Lý Y-Sinh Học Công Giáo*. Đại chủng viện Thánh Giuse: Lưu hành Nội Bộ, 2020.

Các Tài Liệu Giáo Hội:

- *Gaudium et Spes*
- *Lumen Gentium*
- *Apostolicam Actuositatem*
- *Ad Gentes*
- *Sollicitudo Rei Socialis*
- *Giáo Lý Hội Thánh Công Giáo*

Websites:

[Nhìn lại cuộc chiến Nga - Ukraine sau 1 tháng: Ba cuộc chiến 'bất cân xứng' - Tuổi Trẻ Online \(tuoitre.vn\)](#)

[Russia-Ukraine war: List of key events, day 84 | Russia-Ukraine war News | Al](#)

[Jazeera](#)

[Situation Ukraine Refugee Situation \(unhcr.org\)](#)

[2022 Ukrainian refugee crisis - Wikipedia](#)

[Why has Russia invaded Ukraine and what does Putin want? - BBC News](#)

[Ngoại trưởng Nga nêu nguyên nhân cuộc khủng hoảng ở Ukraine | VOV.VN](#)

[ĐTC Phanxicô: Chiến tranh xâm lược Ucraina là vô nhân và phạm thánh - Vatican](#)

[News](#)

[Đức Giáo hoàng Phanxicô lần đầu tiên ngầm chỉ trích Putin về Ukraine \(voatiengviet.com\)](#)